

אפליה או ארטיפקטים סטטיסטיים

תגובה לגמליאל וקאהן (2004)

דוד נבון ויואב כהן

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה

תקציר

גמליאל וקאהן (2004) טוענים שהוגנות הליכי ברירה מותנה בכך שיישמר בקרב המתקבלים הייצוג היחסי שהיה לקבוצות מיצב סוציאקונומי אילו נעשתה הקבלה על-פי חזאי בעל תקפות מושלמת. עוד הם טוענים שתנאי זה אינו מתיישב מתמטית עם התנאי המקובל להוגנות הנקרא "חוסר-הטיה בניבוי", ושעל-כן ממצאים המצביעים על התכווצות בפערים בין הקבוצות מהחזאי לקריטריון (כלמור, שהפער המתוקנן בין הקבוצות בממוצעי הציון המשמש לברירה לאוניברסיטאות בארץ גבוה מהפער המקביל בממוצעי הקריטריון) מהווים ראיה להטיה תרבותית-חברתית של הליך הברירה כנגד קבוצת המיצב הסוציאקונומי הנמוך. כנגד טיעונים אלה מובאים במאמר זה מספר טיעוני נגד. העיקריים בהם הם: א. תנאי ההוגנות המוגדר ע"י ייצוג יחסי הינו חמור מכדי להיות ישים, ב. הטענה לאי-התיישבותו עם תנאי חוסר-ההטיה בניבוי מבוססת על הגדרה מצומצמת מאד של האחרון, ג. פערים בין ממוצעי קבוצות תלויים מדי במספר גורמים סטטיסטיים מכדי לשמש כראיה להטיה מובנה, ד. כאשר מביאים בחשבון גורמים אלה בניתוח ממצאים המצביעים על ההתכווצות בפערים המתוקננים בין הקבוצות מהחזאי לקריטריון, נראה שהם מסבירים את ההתכווצות.